

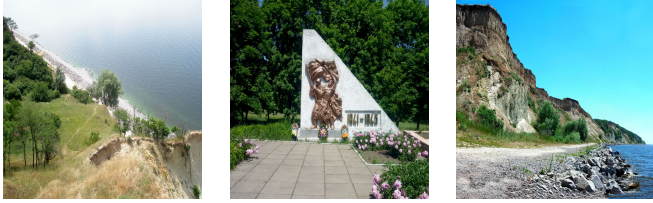
В. В. Пилипенко

Максимівка

МАКСИМІВКА – село Кременчуцького району Полтавської області. Знаходиться на лівому березі Дніпра (Кременчуцького водосховища), pobl. ізольов. підвищення Пивиха (складається з 2-х горбів вис. 168 і 160 м над р. м.; від 1969 – геол. пам'ятка природи місц. значення; 165,2 га), за 135 км від обл. центру, за 25 км від райцентру, за 18 км від залізнич. ст. Рублівка та за 4 км від смт Градизьк Глобин. р-ну Полтав. обл. За переписом насел. 2001, у М. проживали 2052, нині – 1,96 тис. осіб; переважно українці (95 %), а також росіяни, білоруси, молдавани, казахи, узбеки. Пobl. М. проходить автошлях Бориспіль–Кременчук–Дніпро–Запоріжжя. У давнину на цих землях існувало поселення, що належало руським боярам Пивам. На Пивисі до 19 ст. зберігалися залишки насипів і валів Городис. (Градис.) фортеці, місц. жит. знаходили фортечну цеглу. За нар. переказами, там була й козац. спостережна башта. Навколо пагорба – давні могили та кургани Бабиниха (на ній стояла кам'яна баба), Близнюки, Гайдамачка, Лядська та ін. 1923 на Пивисі проводив археол. дослідж. М. Рудинський, 1958 – Д. Телегін. Виявлено пізньопалеоліт. місцезнаходження (35–11 тис. р. тому; урочище Скакалка), 2 поселення доби бронзи (2–1 тис. до н. е.), поселення доби енеоліту (4–3 тис. до н. е.), що дало назву пивихин. типу пам'яток; знайдені крем'яні вироби раннього палеоліту (150–35 тис. р. тому). Пивихин. артефакти зберігаються у музеї Інституту археології НАНУ (Київ) та Полтав. краєзн. музеї. У відкладах Пивихи знайдено численні рештки викоп. рослин і мамонт. фауни. Проводили геол. і палеонтол. дослідж. О. Гуров, Б. Личков, В. Різниченко, Д. Соколов. На Пивисі розвідано потужне родовище блакит. мергелю. У околицях села розкопано поселення черняхів. і слов'ян. (8–10 ст.) культур. М. уперше згадується у писем. джерелах 1515 – у дарчій грамоті місц. пана Д. Івашинцова, який пожертвував частину своїх земель. володінь Київ. Пустинно-Микол. монастирю. 1629 київ. ченці для нагляду за лівобереж. земель. володіннями на схилі Пивихи заснували пустинь. Вони викопали печеру, збудували церкву, яку зруйнували під час нападу татар. загони. Пізніше на базі пустині виник Пивгород. Пустинно-Микол. монастир, який 1786 закрили, а володіння секуляризували. Деякий час існувала дерев'яна монастир. Микол. церква, 1772 зведено муров. Антонів. і Аннозачатіїв. церкви (1774 згоріли), 1777 – муров. Микол. собор (після секуляризації перетворено на парафіял. церкву, 1800 – на кладовищенську; знищено більшовиками) і надбрамну дзвіницю. Жит. брали участь у козац.-селян. повстаннях 1630 під керівництвом І. Сулими, П. Павлюка, Я. Острянина та

Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. У Пивгород. Пустинно-Микол. монастирі через посередництво монахів відбувалися переговори між П. Дорошенком та І. Брюховецьким. Тут П. Дорошенко передав І. Самойловичу гетьман. клейноди. 1768 у ньому стояв табором гайдамац. загін С. Неживого. Серед відомих реліг. діячів Пивогір. монастиря – Прокіп Праведний, якого зобразив на картині М. Реріх. Від 1639 М. перебувала у володінні шляхтичів Потоцьких, від 1647 – Рудських. У серед. 17 ст. М. позначив на своїй карті франц. інж. і фортифікатор Г. де Боплан. За реєстром 1649 уперше згадується козац. Максимів. сотня Чигирин. полку. 1661–63 – сотенне містечко Кременчуц. полку, після ліквідації якого контролювалося Полтав. полком, а 1667 відійшло до Миргород. полку. Наприкінці 1660-х рр. через значні руйнування унаслідок міжусоб. війн М. як село віднесено до Городис. сотні. Під час Пн. війни 1708–09 у М. базувалася Говтвян. сотня. 1781 було 104 двори, діяла дерев'яна Успен. церква (зведена 1742). Від того ж року – село Городис. пов. Київ. намісництва, від 1789 – Градис. пов. Катеринослав. намісництва, від 1796 – Кременчуц. пов. Малорос. (від 1802 – Полтав.) губ. У 2-й пол. 19 – на поч. 20 ст. підпорядковувалося Градиз. волості. 1859 мешкали 1825 осіб, було 260 дворів; 1900 – відповідно 3713 і 564; 1910 – 2852 і 632. На поч. 20 ст. працювали понад 20 вітряків, кілька олійниць, діяли церк.-парафіял. і земська школи, Успен. церква (зведено 1896). Під час воєн. дій наприкінці 1910-х рр. влада неодноразово змінювалася, у грудні 1919 остаточно встановлено більшовицьку. 1920–22 – село Кременчуц. губ.; 1923–30 – Кременчуц. округи; 1923–62 – Градиз., 1962–65 – Глобин., від 1965 – Кременчуц. р-нів; 1932–37 – Харків., від 1937 – Полтав. обл. 1923 мешкали 4249 осіб. Під час голодомору 1932–33 померли бл. 400 максимівчан. 12 осіб за наклепниц. звинуваченнями репресували, з них 6 засудили до розстрілу. Від 8 вересня 1941 до 28 вересня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. Нацисти вбили 18 осіб за підпіл. діяльність. На фронтах 2-ї світової війни загинули 352 односельця. 2 жовтня 1943 під час форсування Дніпра поблизу М. відзначився Герой Радянського Союзу О. Казаматов. Є 3 брат. могили рад. воїнів, у одній з яких похов. Герой Радянського Союзу О. Приглебов. Наприкінці 1950-х – на поч. 60-х рр. під час будівництва Кременчуцької гідроелектростанції у М. переселено жит. с. Низу, була затоплена частина максимів. земель. У рад. період працював колгосп ім. В. Куйбишева, який у 1970-х рр. отримав статус «двічі мільйонера». 1990 мешкали 2339 осіб. Нині є рибне госп-во «Вітеко» та с.-г. підприємство «Юнігрейн-Агро». У М. – навч.-вихов. комплекс «школа–дитсадок», Будинок культури, амбулаторія. Реліг. громади: УПЦ КП, євангел. християн-баптистів. Встановлено пам'ятник воїнам-визволителям і воїнам-землякам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців – економіст Ю. Осадчий, фахівець у галузі механіки А. Пасічник; живописець М. Мудрий; учасники 2-ї світової війни, Герої Рад. Союзу М. Глушко та Я. Михайлик. З М. пов'язані життя та діяльність доярки, Герої Соц. Праці, лауреата Держ. премії СРСР Н. Криворучко.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Матченко А. Историко-археологический очерк бывшего Пивогорского монастыря, нынешней Николаевской кладбищенской церкви в г. Градижске, Полтавской губернии. Кременчуг, 1891;
2. Ткаченко М. Нарис історії Кременчуччини до початку XVII ст. // Зап. істор.-філол. відділу ВУАН. К., 1929. Кн. 24;
3. Жук В., Олексашенко Г. Градизьк. Х., 1968;
4. Жук В. Максимівка // Перемога. 1990, 4 верес.;
5. Вирський Д. Українне місто: Кременчук від заснування до року 1764-го. К., 2011.

Бібліографічний опис:

Максимівка / В. В. Пилипенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-60903>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).